

Den første grønlandske kulturpris til Jakob II Egede, Igaliko, og Hans Lyng, Nuuk

Landsstyremedlem for kultur, kirke og undervisning Stephen Heilmann lykønskede i telefonen Jakob II Egede i Igaliko med kulturprisen. Foto: Anne Bang, Sermitsiaq.

Den 21. december 1983 uddeltes i Landstingets mødesal i Nuuk den første grønlandske kulturpris. Efter landsstyremedlem for kultur, kirke og undervisning Stephen Heilmanns velkomsttale var der fællessang, »Paarssissut ivna Bítldímút« af Rasmus Berthelsen, akkompagneret af Nuuk Byorkester.

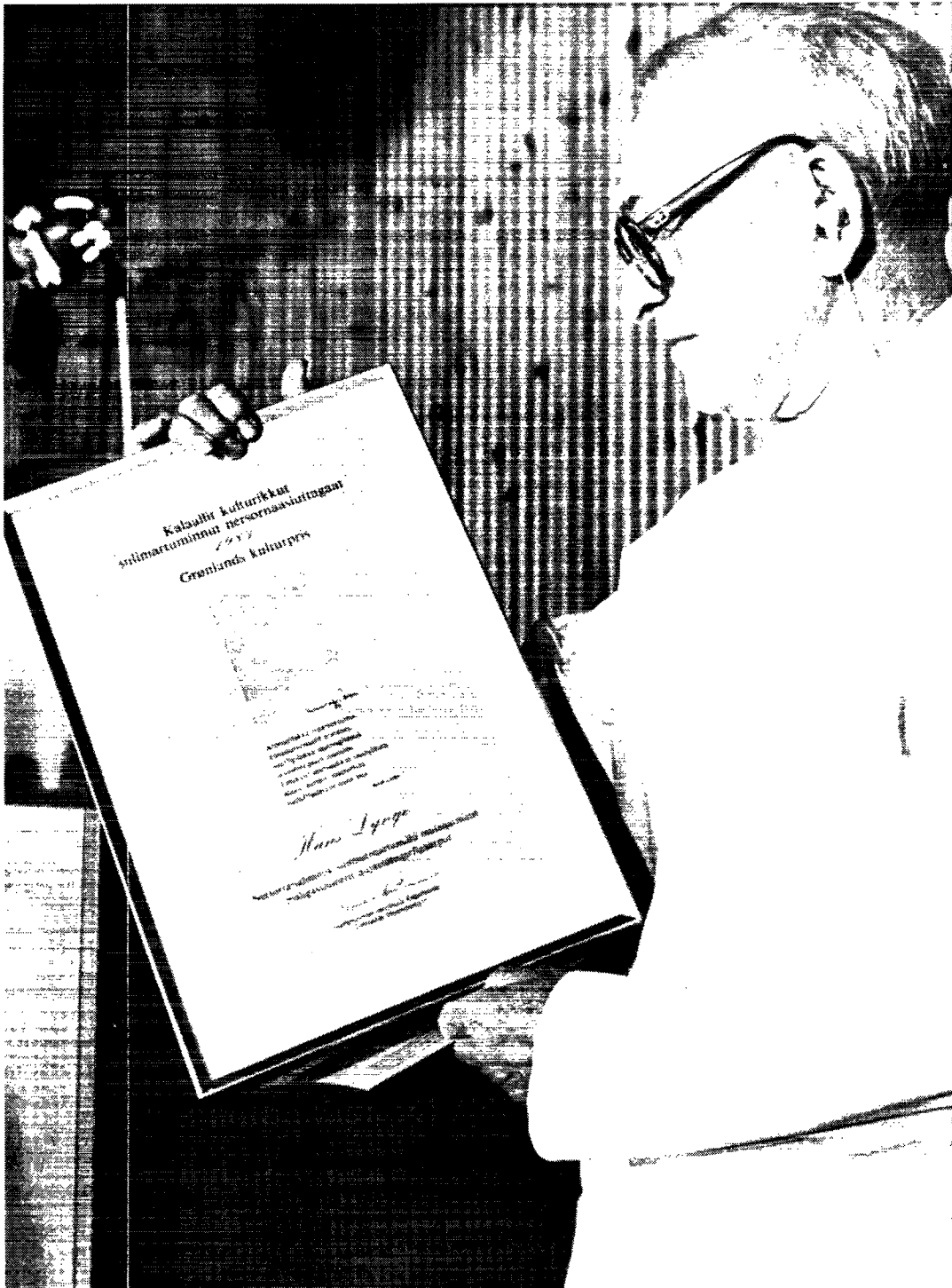
Som det vil fremgå af Stephen Heilmanns tale, som tidsskriftet har fået lov

til at bringe, havde Hjemmestyret valgt at dele kulturprisen. Hans Lyng fra Nuuk var selv til stede, mens man ringede til Igaliko for pr. telefon at ønske Jakob II Egede til lykke.

Efter selve prisoverrækkelsen, hvor motivet på det medfølgende diplom var et grafisk arbejde af den unge kunstner Michael Alaufesen, spillede byorkesteret en til lejligheden komponeret kantate.

Jakob II Egede fotografert af John S. Rasmussen, Narssaq.

Hans Lyngé fotografert af Anne Bang, Sermitsiaq.

Hans Lynge udtrykte sin taknemmelighed til den grønlandske befolkning, som havde villet takke og hædre ham. Han kom i sin takketale ind på, hvor stor indflydelse Jonathan Petersen, først i børneskolen og senere på seminariet, havde haft for hans udvikling. Og Hans Lynge citerede et af Jonathan Petersens smukke digte.

Som andre inspiratorer omtalte Hans Lynge Stephen Møllers tegninger og sin egen far, der hver dag gav sønnen et dobbelt folieark af præstegældets papir. Og Hans Lynge, der i tidens løb har malet så mange store lærreder, kunne fortælle, at han stadig foretrækker foliearkets format til sine billeder.

Landsstyremedlem for kultur, kirke og undervisning Stephen Heilmann's tale ved prisuddelingen d. 21. december 1983

Idag på årets korteste dag er vi forsamlet for at hylde to herrer med en overrækkelse af Grønlands kulturpris. På dagen, hvor vore forfædre i forgangen tid samledes for at styrke deres samhørighed, medens stjernen Altair viser sig på himlen påny.

Hjemmestyret har valgt denne dag til overrækkelse af kulturprisen, for derved at vise sin agtelse for vor gamle kultur og for samtidig at takke de personer, som er med til at udødeliggøre denne.

Tilbageholdenhed har altid været et kendetegn for grønlænderne. Og vi har været meget tilbageholdende med hensyn til at takke de personer, som iblandt os arbejder kulturelt. Personer, som uopfordret arbejder for samfundet, og som vi til stadighed har brug for.

Derfor er tiden kommet, hvor vi må indstille tilbageholdenhed, så vi kan udtrykke vor tak til disse personer.

Kulturprisen er i år på 25.000,- kr., og vi har besluttet at dele den. Vi har valgt to personer, som ved deres virke har haft indflydelse på vor udvikling

kulturelt, og som derved har skabt et grundlag, som vil bestå for eftertiden.

De to personer er Jakob II Egede fra Igaliko og Hans Lynge fra Nuuk.

Vor hyldest til de to herrer er givet med samme agtelse til dem begge og med understregning af, at begge har ydet noget stort. Jakob II Egede har med sit virke som digter og komponist bevaret og videreført vor arv til eftertiden, og Hans Lynge har med sit virke skabt fornyelser for fremtiden.

Jakob II Egede

Jakob II Egede er mest kendt i Sydgrønland, og først ved udgivelsen af de grønlandske salmedigte »Tussiaqattaarutit« blev resten af Grønland præsenteret for en mand med en mangfoldig produktion af digte og kompositioner. Alene i »Tussiaqattaarutit« er der medtaget 16 digte og 11 kompositioner fra hans hånd.

Jakob II Egedes digte og kompositioner er koncentreret omkring livet i bygden Igaliko, som han skildrer med en

fåreholders dybe engagement i sit daglige virke året igennem.

Jakob II Egede mistede sin kære kone igennem mange år under ulykkelige omstændigheder ved en brand for ca. 10 år siden, hvorved også hans samling af digte og kompositioner gik tabt. Med stor omhu og stor arbejdsindsats rekonstruerede han siden så godt som hele sin samling.

Vi er som grønlændere stolte af at have dig iblandt os. Du er med til at tegne vort særegne kulturelle ståsted. Det har derfor ikke været nogen vanskelig opgave for Hjemmestyret at udpege dig til at være modtager af Grønlands kulturpris.

Du må som digter og komponist i mange år have følt dig yderst ensom, selvom dine medborgere har værdsat dig både som digter og som den elskede organist i bygdens kirke.

Med disse ord overrækker jeg dig på Hjemmestyrets vegne Grønlands kulturpris med håb om, at du vil modtage den.

Hans Lyngø

Den anden, som vi idag vil hædre med kulturprisen, er også kendt af alle. Ikke bare i vort land, men også i mange andre lande. Det er digteren, forfatteren, maleren, skulptøren og skuespilforfatteren Hans Lyngø.

Haansinnguaq, Hjemmestyret vil hermed vise sin taknemmelighed for alt det, du har givet i det grønlandske kulturliv.

Du er blevet hædret i andre lande, mens dine landsmænd hidtil har været meget tilbageholdende med at hædre dig. Men som jeg sagde i min velkomst-

tale, har vi ikke mere grund til at være tilbageholdende.

Du har siden din ungdom kæmpet på det åndelige og legemlige. Jeg ved, at du har været igennem enorme hindringer, hvor de fleste ville have bukket under. Men du overvandt dem i kraft af din åndelige vilje. Du har selv udtrykt det i dit digt:

Når jeg bliver træt på min vej
så lad mig høre en indre stemme:
Rejsens mål flygter ikke bort.

Den, der arbejder, høster lønnen.

Nu høster du lønnen efter et usædvanligt liv. At dit livsforløb ville blive usædvanligt, spåede du allerede om i din bog »Eersinngitsup piumasaa« – Den usynliges krav. Hovedpersonen Ulloriaq's skæbne blev din: En sorgløs glad ungdoms vej gennem lidelse til en åbenbaring i åndernes verden, så han kunne blive åndemener.

Og åndemener blev du blandt dine landsmænd, der til tider lider under åndelige og legemlige kvaler.

Du ligesom vurderede dig selv i din bog:

»Et folk, der har kraftfulde forfædre; et folk, som i løbet af generationer var begyndt at føle afmagt, føler nu med glæde og kuldegysninger, at de har besøg fra det usynlige uopnåelige. Blandt dem er opkommet en stor åndemener, der afslører mørkets gerninger, og som er mere kraftfuld end sine medmennesker.«

Haansinnguaq, dine landsmænd vil med disse citater af dine egne ord hædre dig med taknemmelighed, velvidende, at du fortsat vil give os styrke.